

ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
“УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА”
Факультет суспільних і прикладних наук
Кафедра психології та суспільствознавчих дисциплін
імені академіка о. Івана Луцького

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з методичної роботи
 Ярослав ШТАНЬКО
«23» 12 2024 р.

Експериментальна психологія
СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Галузь знань:	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність:	053 Психологія
Освітньо-професійна (освітньо-наукова програма)	«Психологія»
Освітній рівень:	Перший (бакалаврський)
Статус дисципліни:	Обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання:	Українська

Івано-Франківськ
2024

РОЗРОБНИК:

к. психол. н., доцент, доцент кафедри психології та
суспільствознавчих дисциплін

ім.о. Івана Луцького

Олександра ПИТЛЮК-СМЕРЕЧИНСЬКА

ЗАТВЕРДЖЕНО:

на засіданні кафедри
психології та суспільствознавчих дисциплін
імені академіка о. Івана Луцького,
протокол № 5 від 12.12.2024

Наталія ГУМЕНЮК

УЗГОДЖЕНО:

Гарант ОПП

Наталія ГУМЕНЮК

СХВАЛЕНО:

на засіданні Науково-методичної ради, протокол №__5__ від__20.12.2024 р.

e-mail	oleksandra.pytliuk-smerechynska@ukd.edu.ua
Номер аудиторії чи кафедри	Кафедра ПСД ім.о. Івана Луцького
Посилання на сайт	https://ukd.edu.ua
Сторінка курсу в СДО	https://online.ukd.edu.ua/user/profile.php

ВСТУП

Анотація навчальної дисципліни. Курс «Експериментальна психологія» характеризується тісними міждисциплінарними зв'язками із загальною психологією, психодіагностикою та багатьма іншими галузями психологічних дисциплін.

Метою вивчення курсу «Експериментальна психологія» є ознайомлення студентів з історією становлення та сучасним етапом розвитку експериментальної психології, з методологічним забезпеченням психологічних емпіричних досліджень, засвоєння методології, процедури і цілого спектру методик науково-психологічного пошуку. Теоретичні знання та практичні вміння, засвоєні в процесі вивчення дисципліни «Експериментальна психологія» сприяє формуванню у студентів професійно важливих якостей особистості психолога дослідника.

Завдання навчальної дисципліни:

- 1) ознайомити студентів з структурою психологічного дослідження;
- 2) ознайомити з основними і допоміжними методами психологічних досліджень;
- 3) навчити планувати і проводити психологічне дослідження;
- 4) розвинути у студентів навички психолога-експериментатора.

У результаті вивчення даного курсу студент повинен знати:

- історію розвитку експериментальної психології, методів психологічних досліджень;
- особливості застосування методів наукових психологічних пошуків;
- структуру психологічного дослідження;
- основні поняття курсу, предмет експериментальної психології;
- методологічні основи дисципліни;
- зв'язок експериментальної психології з іншими галузями науки;
- структуру сучасної експериментальної психології.

уміти:

- оперувати понятійно-категоріальним апаратом експериментальної психології;
- формулювати науковий апарат дослідження (об'єкт, предмет, мета, гіпотеза) стосовно певного психологічного явища;
- визначати основні підходи (методи) щодо організації, опрацювання та інтерпретації психологічного дослідження;
- пояснювати специфіку проведення наукового психологічного дослідження та основних його етапів;
- визначати валідність психологічного експерименту відповідно до мети та процедури дослідження;
- визначати етапи та процедуру експериментального дослідження;
- складати план експериментального дослідження відповідно до наукової

- проблеми, що вивчається;
- формувати експериментальні групи відповідно до визначених стратегій;
 - вирізняти методи контролю впливу особистості досліджуваного в експерименті;
 - аналізувати типи експериментальних ситуацій;
 - визначати стилі спілкування респондентів і експериментатора;
 - визначати незалежні, залежну та зовнішні змінні;
 - застосовувати методи контролю зовнішніх змінних;
 - пояснювати причини виникнення артефактів в психологічному дослідженні;
 - проводити кореляційний та факторний аналіз;
 - адекватно та об'єктивно інтерпретувати отримані результати дослідження, узагальнювати їх та робити відповідні висновки;
 - оформляти та узагальнювати результати емпіричного дослідження.

Компетентності та результати навчання, який набувають здобувачі освіти внаслідок вивчення навчальної дисципліни (шифри та зміст компетентностей та програмових результатів навчання вказано відповідно до ОПП «Психологія» (2023/2024).

Шифр та назва компетентності	Шифр та назва програмних результатів навчання
Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.	ПРН1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.
ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності	ПРН5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проективні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.
ЗК3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.	ПРН7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.	ПРН8. Презентувати результати власних досліджень усно/письмово для фахівців і нефахівців.
СК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.	
СК6. Здатність самостійно планувати, організувати та здійснювати психологічне дослідження.	
СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.	

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	2		
Семестр	4		
Кількість кредитів ЄКТС	3		
Аудиторні навчальні заняття		денна форма	заочна форма
	лекції	14 год.	2 год.
	семінари, практичні	28 год.	6 год.
Самостійна робота		48 год.	82 год.
Форма підсумкового контролю	залік		

Структурно логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
Вступ до спеціальності. Основи психології, Психологія розвитку особистості	

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Перелік тем лекційного матеріалу

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І.

Експериментальна психологія як наукова дисципліна

Тема 1. Експериментальна психологія як наука. Історія виникнення та розвитку (2 год)

Концептуальна база експериментальної психології. Експериментальна психологія у системі наукового знання. Предмет і завдання експериментальної психології.

Методологія науки. Методологічні принципи експериментальної психології. Наукове дослідження, його принцип і структура. Формування наукової проблеми.

Етапи наукового дослідження (процес психологічного дослідження складається з низки етапів: підготовки, збирання, обробки, інтерпретації фактичних даних і формулювання висновків). Принципи наукового дослідження. Типи наукового дослідження. Інтенсивне та екстенсивне психологічні дослідження.

Питання для самостійного вивчення. Історія розвитку вчення про експериментальну психологію. Розвиток наукових уявлень про дослідження психіки і діяльності особистості (В. Вундт, С. Стівенсон та ін. Експериментальна психологія Фресса і Піаже). Експериментальна психологія як система методів та методик, які застосовують в психологічних дослідженнях. Досягнення ЕП ХХ-поч ХХІ ст. Основні напрямки методології наукового дослідження. [1], [2],[3].

Тема 2. Метод і методологія. Класифікації методів психологічного дослідження (2 год)

Поняття методу наукових досліджень. Характеристика загальнонаукових методів дослідження. Вимоги до методів психологічної науки. Класифікація методів психології за Б. Ананьєвим.

Емпіричні методи в психологічному дослідженні. Особистість психолога-практика та психолога-дослідника.

Загальна характеристика організаційних методів: порівняльний, лонгітюдний, комплексний методи

Загальний аналіз особливостей експерименту та неекспериментальних методів (спостереження, бесіда, тест).

Спостереження та його види, переваги та недоліки. Самоспостереження і його проблеми. Помилки спостерігачів. Способи підвищення надійності та

валідності. Проблема фіксації результатів спостережень. Протокол спостережень.

Метод опитування, його види та типи. Правила побудови анкет (складання анкети) та їх проведення. Помилки в анкетуванні психологів-дослідників.

Інтерв'ю та бесіда, переваги та недоліки.. Вимоги до проведення бесіди та інтерв'ю.

Питання для самостійного вивчення. Історія використання методу спостереження в психології. Етичні питання використання методу спостереження. Схеми спостереження. (Кількісний та якісний аналіз результатів спостережень. Інтерв'ю в психологічних дослідженнях і консультуванні. Інтерв'юер в психологічному дослідженні, його підготовка. [1], [2],[3]

Тема 3. Тестування та проєктивний метод в психологічних дослідженнях: історія та застосування в сучасних дослідженнях (2 год)

Історія виникнення та впровадження тестів у наукове дослідження. Вимоги до тестів, їх переваги та недоліки. Структура психологічного тесту. Види тестів: тести профпридатності, досягнення, здібності та ін.

Метод аналізу продуктів діяльності. Архівний метод.

Історія проєктивних досліджень. Переваги і недоліки проєктивного методу. Роршах і його методика. Види проєктивних методик. Вимоги до проведення дослідження з застосуванням проєктивного методу.

Малюнкові методики, їх переваги та недоліки, специфіка використання.

Питання для самостійного вивчення. Вимоги до тестів. Соціальні та етичні аспекти тестування. Вимоги, оцінка доцільності та ефективності застосування методу аналізу продуктів діяльності, архівного методу. Проєктивні дослідження К. Юнга і З. Фройда. Вимоги до опрацювання малюнків досліджуваних у психологічному аналізі та інтерпретації. [1], [2],[3]

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

Способи побудови та методологічна база експериментального психологічного дослідження

Тема 4. Експеримент та наукова проблема (2 год.)

Передумови запровадження експерименту в психології. Етапи становлення експериментального методу в психології.

Розвиток експериментального дослідження психіки у вітчизняній і зарубіжній психології. Експериментальний метод у психології на сучасному етапі.

Типологія експериментальних досліджень. Принципи експериментального дослідження психіки. Переваги та проблеми експериментального дослідження психіки. Суть експериментально-психологічного обстеження. Експеримент і наукова проблема.

Гіпотеза. Види гіпотез у психологічному дослідженні. Експериментальні та статистичні гіпотези. 0-гіпотеза. Помилки 1-го і 2-го роду при перевірці

статистичних гіпотез. Асиметрія висновків на основі експериментальних результатів.

Питання для самостійного вивчення. Види експериментів у психології. Особливості психологічних досліджень із застосуванням асоціацій. Роль основних напрямів психологічної науки у становленні психологічного експерименту. Способи формулювання наукової гіпотези. [1], [2],[3]

Тема 5. Змінні експерименту. Вплив експериментальної ситуації на результати експериментів (2 год)

Поняття змінної. Види змінних. Джерела артефактів у маніпулюванні змінними. Проблема ізоляції і контролю змінних.

Види змінних в експерименті. Характеристика незалежної змінної. Залежна змінна і її особливості. Взаємозв'язок між змінними. Контроль змінних. Експериментатор як незалежна змінна.

Ідеальний та реальний експерименти. Зовнішня та внутрішня валідність експериментів. Методи: «подвійний сліпий дослід», «введення в оману», «незалежного вимірювання залежних параметрів».

Питання для самостійного вивчення. Історія та наукова основа вибору змінних у експериментальному дослідженні. Способи контролю змінних у процесі проведення психологічного експерименту. Фактори спілкування, які можуть спотворити результати експериментів. Проблема позитивної самопрезентації досліджуваних. Проблема досліджуваного в експерименті. Анкетування після експерименту. Фактор історії. Фактор тестування. Елімінування. Вплив експериментальної ситуації на результати досліджень дітей і дорослих, чоловіків і жінок.
[1], [2],[3]

Тема 6. Особливості формування дослідницьких груп для експериментів (2 год)

Ідеальний та реальний експеримент. Характеристики ідеального та реального експерименту. Безмірний експеримент. Експериментальна вибірка. Стратегії формування експериментальних груп. Рандомізація. Метод жеребкування. Попарний відбір досліджуваних у експерименти. Особливості груп досліджуваних, які прийшли на експеримент за оголошенням.

Формування контрольних і експериментальних груп. «Захист» контрольних груп. Порівняльні таблиці різних видів експериментів.

Питання для самостійного вивчення. Методологічні підходи до способів формування вибірки. Види експериментальних груп респондентів. Методологія та принципи взаємодії експериментатора з вибіркою. [1], [2],[3]

Тема 7. Психологічне вимірювання та експеримент. Плани психологічних експериментів (2 год)

Вимірювання в експерименті. Шкали для психологічного вимірювання: шкала найменувань, порядку, інтервалів, відношень. Перетворення шкал.

Збір емпіричних даних і їх первинна обробка. Складання зведених таблиць.

Інтерпретація результатів експерименту, її складові. Типи пояснення результатів психологічного дослідження. Типові помилки узагальнення експериментальних даних.

Основні методи математичної статистики і форми представлення результатів порівняльного аналізу. Використання прикладних статистичних програм. Кількісний та якісний аналіз і синтез зафіксованих даних.

Поняття про планування. Умови і форми планування у психологічному експерименті. Типи планування. План як експериментальна схема варіювання умов незалежної змінної.

Питання для самостійного вивчення.

Види психологічних вимірювань. Вимірювання в спостереженні і експерименті. Вимірювання і тестування. Загальні правила і вимоги до проведення експериментального психологічного дослідження. Процедура проведення експериментального психологічного дослідження. Методи обробки даних - кількісні та якісні методи. Особливості експериментальних планів для одного досліджуваного. Особливості квазіекспериментального дослідження психіки. Основні типи квазіекспериментів у психології. Види та особливості проведення кроскультурних досліджень [1], [2], [3].

Зміст семінарських занять

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.

Експериментальна психологія як наукова дисципліна

Тема 1. Експериментальна психологія як наука. Історія виникнення та розвитку. (4 год)

Концептуальна база експериментальної психології. Експериментальна психологія у системі наукового знання. Предмет і завдання експериментальної психології. Методологія науки. Методологічні принципи експериментальної психології. Наукове дослідження, його принцип і структура. Наука – особливий вид діяльності людей. Наукова парадигма.

Наукова теорія і її структура. Базис наукової теорії. Формування наукової проблеми. Основні напрямки методології наукового дослідження.

Етапи наукового дослідження (процес психологічного дослідження складається з низки етапів: підготовки, збирання, обробки, інтерпретації фактичних даних і формулювання висновків).

Принципи наукового дослідження. Типи наукового дослідження. Інтенсивне та екстенсивне психологічні дослідження.

Завдання для самостійної роботи:

Створити словник термінів і категорій до курсу експериментальна психологія.

або

Розробити презентацію, яка включає опис одного із сучасних наукових експериментів сучасної психологічної науки.

або

Підготувати огляд наукових статей за темою одного з підходів до розуміння експериментальної психології [1], [2],[3].

Тема 2. Метод і методологія. Класифікації методів психологічного дослідження (4 год)

Характеристика загальнонаукових методів дослідження. Класифікація методів психології. Порівняльна характеристика компетентностей психолога-практика та психолога-дослідника. Принцип використання методу спостереження в психологічних дослідженнях. Види спостережень. Самоспостереження і його проблеми. Об'єкт і предмет спостереження. Цілеспрямоване і нецілеспрямоване спостереження. Особистість спостерігача та її вплив на результати досліджень.

Помилки спостерігачів (Вікові статеві професійні та ін. Особливості спостережуваних). Надійність спостереження. Проблеми валідності. Способи підвищення надійності та валідності. Протокол спостережень. Проблеми фіксації спостережень. Схеми спостереження. (Стандартизоване та нестандартне спостереження). Проблеми мови в опису спостережуваних явищ. Кількісний та якісний аналіз результатів спостережень.

Види і типи опитування. Правила побудови анкет (складання анкети). Суб'єктивізм, неможливість контролювати щирість респондентів – проблема в анкетуванні. Підвищення рівня ймовірності результатів опитування через додаткове застосування інших методів.

Інтерв'ю та бесіда як методи здобуття інформації про особистість, її погляди, самооцінку, ціннісні установки, психічні властивості. Підготовка інтерв'юера, його майстерності, зокрема здатності викликати довіру до себе, налаштувати людину на відвертість тощо.

Завдання для самостійної роботи:

Здійснити порівняльний аналіз методу спостереження з іншими методами.

Побудувати план самоспостереження на основі схеми самоспостереження Ассаджолі [1], [2],[3].

Тема 3. Тестування та проєктивний метод в психологічних дослідженнях: історія та застосування в сучасних дослідженнях (4 год.)

Історія становлення використання проєктивних методик в експериментальних дослідженнях. Види проєктивних методик та способи застосування. Вимоги до проведення дослідження з застосуванням проєктивного методу.

Способи створення інструкцій для респондентів в процесі використання проєктивних методик Переваги і недоліки проєктивного методу.

Історія виникнення та впровадження тестів у наукове дослідження. Структура психологічного тесту. Види тестів. Тестологія. Функції тестів. Види тестів. Умови правильного проведення тестування. Вимоги до тестів. Соціальні та етичні аспекти тестування. Метод аналізу продуктів діяльності. Архівний метод. Профілі в інтернет ресурсах як об'єкт психологічного аналізу особистості.

Завдання для самостійної роботи:

1. Підібрати батарею методик для проведення експериментального дослідження за обраною з рекомендованих викладачем темою.

або

Провести психологічний аналіз психологічних особливостей відомої особистості (за вибором), використовуючи метод аналізу продуктів діяльності та архівний метод.

2. Провести якісний аналіз за проєктивною методикою “Неіснуюча тварина”; або “Дім дерево людина”; або “Малюнок сім'ї”; або “Баранець у пляшці” [2], [3].

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

Способи побудови та методологічна база експериментального психологічного дослідження

Тема 4. Експеримент та наукова проблема (4 год)

Поняття методології науки. Наукова проблема та наукова гіпотеза, її види. Особливості ідеографічного та номотетичного підходів в психології. Гіпотеза і її психологічні закономірності. Проблема реконструкції психологічної реальності при перевірці гіпотези. Рівні гіпотез: теоретичний, емпіричний, статистичний рівні. Принцип фальсифікації і верифікації наукових гіпотез. Види гіпотез (причинно-наслідкові, функціональної залежності та ін.). Вимоги до формулювання гіпотез. Ознаки „правильної” гіпотези. Експериментальна гіпотеза та її особливості. Види експериментальних гіпотез. Контргіпотеза і третя конкуруюча гіпотеза. Статистичні гіпотези при обробці результатів

експерименту. Гіпотези про відмінність і подібність. Нуль-гіпотеза. Помилки першого і другого роду при прийнятті статистичного рішення і можливість їх уникнення. Асиметрія висновків при перевірці нуль-гіпотези.

Завдання для самостійної роботи. *На основі однієї обраної з рекомендованих викладачем тем спланувати та письмово оформити дані підготовчого етапу експериментального дослідження: ідею, задум експериментального дослідження; сформулювати наукову проблему; зробити огляд і аналіз наявних досліджень за обраною тематикою. Описати актуальність дослідження, цілі та задачі експериментального дослідження. Визначити об'єкт і предмет дослідження [2],[3].*

Тема 5. Змінні експерименту. Вплив експериментальної ситуації на результати експерименту (4 год)

Експериментальні змінні: незалежна змінна; залежна змінна; сторонні змінні; додаткові змінні; контрольовані змінні; випадкові змінні. Планування експерименту з метою виділення незалежної змінної. Способи контролю експериментальних змінних. Поняття про планування психологічного експерименту. Умови і форми планування. Типи планування. Змістове і формальне планування. План як експериментальна схема варіювання умов незалежної змінної. Види планів. Простий план і його різновиди. План з попереднім і підсумковим тестуванням і умови його використання. План з підсумковим тестуванням. План Р. Соломона. Складний (факторний) план. Планування за латинським і греко-латинським квадратом. Особливості експериментальних планів для одного досліджуваного. Типи експериментальних схем, що використовуються в процесі вивчення психіки одного досліджуваного.

Завдання для самостійної роботи: *Розробити експериментальну схему планування за заданою проблематикою для вибірки досліджуваних та для одного досліджуваного. [2],[3],[6],[7],[8].*

Тема 6. Особливості формування дослідницьких груп для експериментів (4 год)

Стратегії формування експериментальних груп. Визначення контингенту досліджуваних (вибірки): об'єм, склад за статтю, віковий склад. Валідність експериментального дослідження. Бездоганний експеримент і проблема валідності реальних експериментів. Співвідношення реального експерименту, ідеального експерименту, теорії і реальності. Валідність експерименту і чинники, що її порушують. Зовнішня та внутрішня валідність експерименту. Способи контролю валідності експерименту.

Психологічні основи і принципи взаємодії експериментатора і досліджуваного в ситуації експерименту. Експериментальне спілкування. Стандартизація і уніфікація процедури експериментального спілкування.

Особистість і діяльність експериментатора. Типи помилок експериментаторів при оцінці результатів діяльності досліджуваного. «Ефект Пігмаліона» і його конкретні прояви. Помилки "ставлення до спостережуваного".

Завдання для самостійної роботи:

Проаналізувати та підготувати одну презентацію за тематикою на вибір: Помилки, пов'язані з мотивацією досліджуваного. Помилки особистісного впливу, пов'язані із сприйняттям досліджуваного особистості експериментатора. "Ефект плацебо". "Ефект Хотторна". "Ефект аудиторії" (соціальної фасилітації). Способи уникнення артефактів. [6],[7].

Тема 7. Психологічне вимірювання і експеримент. Плани психологічних експериментувань (4 год)

Особливості факторного експерименту. Факторні плани: плани для двох незалежних змінних; плани для трьох змінних; факторний план типу «латинський квадрат»; факторний план типу «греко-латинський квадрат».

Особливості проведення кореляційних досліджень. Типи кореляційних досліджень. Опрацювання та інтерпретація даних кореляційного дослідження. Коефіцієнт лінійної кореляції Пірсона. Коефіцієнт рангової кореляції Спірмена. Оцінка достовірності відмінностей. Рівні статистичної значущості кореляційних показників.

Сутність статистичної значущості отриманого показника. Рівні статистичної значущості емпіричних показників.

Параметричні та непараметричні методи статистичної перевірки гіпотез: t-критерій Стюдента. Критерій Вілкоксона. U-критерій Манна-Уїтні. Критерій «Хі-квадрат» Пірсона-Фішера.

Завдання для самостійної роботи:

Здійснити кількісний та якісний аналіз експериментальних даних. Оформити висновки результатів навчального експерименту. [6],[7].

Зміст самостійної роботи здобувачів

Розподіл годин, виділених на вивчення дисципліни:

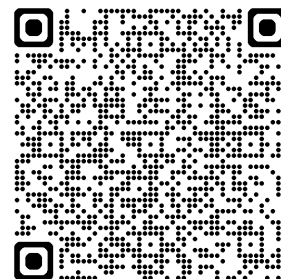
Найменування видів робіт	Розподіл годин за формами навчання	
	денна	заочна

Самостійна робота, год, у т.ч.:	48	82
Опрацювання матеріалу, викладеного на лекціях	14	2
Підготовка до практичних занять та контрольних заходів	14	8
Підготовка звітів з практичних робіт	-	-
Підготовка до поточного контролю	2	4
Опрацювання матеріалу, винесеного на самостійне вивчення	14	68

ПОЛІТИКА КУРСУ

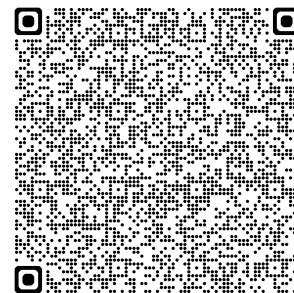
1) щодо системи поточного і підсумкового контролю

Організація поточного та підсумкового семестрового контролю знань студентів, проведення практик та атестації, переведення показників академічної успішності за 100-бальною шкалою в систему оцінок за національною шкалою здійснюється згідно з “Положенням про систему поточного і підсумкового контролю, оцінювання знань та визначення рейтингу здобувачів освіти”. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

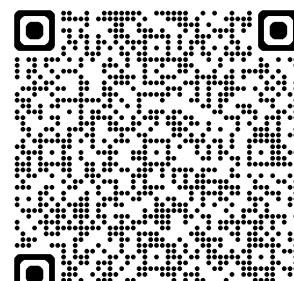
2) щодо оскарження результатів контрольних заходів

Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження оцінки з дисципліни отриманої під час контрольних заходів. Апеляція здійснюється відповідно до «Положення про політику та врегулювання конфліктних ситуацій». Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

3) щодо відпрацювання пропущених занять

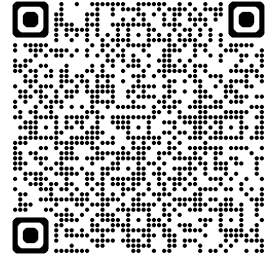
Згідно “Положення про організацію освітнього процесу” здобувач допускається до семестрового контролю з конкретної навчальної дисципліни (семестрового екзамену, диференційованого заліку),

якщо він виконав усі види робіт, передбачені на семестр навчальним планом та силабусом/робочою програмою навчальної дисципліни, підтвердив опанування на мінімальному рівні результатів навчання (отримав ≥ 35 бали), відпрацював визначені індивідуальним навчальним планом всі лекційні, практичні, семінарські та лабораторні заняття, на яких він був відсутній. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

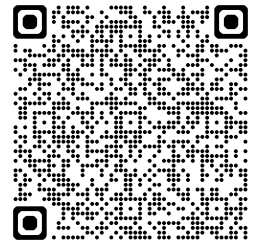
4) щодо дотримання академічної доброчесності

“Положення про академічну доброчесність” закріплює моральні принципи, норми та правила етичної поведінки, позитивного, сприятливого, доброчесного освітнього і наукового середовища, професійної діяльності та професійного спілкування спільноти Університету, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

5) щодо використання штучного інтелекту

“Положення про академічну доброчесність” визначає політику щодо використання технічних засобів на основі штучного інтелекту в освітньому процесі. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#). “Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації та фальсифікації академічних творів” містить рекомендації щодо використання в академічних текстах генераторів на основі штучного інтелекту. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

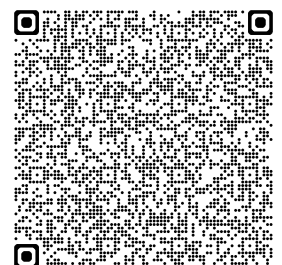
6) щодо використання технічних засобів в аудиторії та правила комунікації

Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). На гаджетах повинен бути активований режим «без звуку» до початку заняття. Під час занять заборонено надсилання текстових повідомлень, прослуховування музики, перевірка електронної пошти, соціальних мереж тощо, окрім виробничої необхідності. Під час виконання заходів контролю використання гаджетів заборонено (за винятком, коли це передбачено умовами його проведення). У разі порушення цієї заборони результат анулюється без права перескладання.

Комунікація відбувається через електронну пошту і сторінку дисципліни в Moodle.

7) щодо зарахування результатів навчання, здобутих шляхом формальної/інформальної освіти

Процедури визнання результатів навчання, здобутих шляхом формальної/інформальної освіти визначаються «Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти». Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

Під час вивчення навчальної дисципліни студентам надається можливість перезарахування неформальної освіти. До прикладу, із запропонованого переліку можна пройти сертифіковані (безкоштовні) курси на освітніх платформах, відтак сертифікат, який отримали під час навчання, – є підтвердженням засвоєння студентом окремих тем, що включені у зміст дисципліни.

№ п/п	Перелік онлайн-курсів	Перелік тем, які можуть бути перераховані (за умови наявності сертифіката на ім'я та прізвище студента/студентки)
1.	Платформа COURSERA https://www.coursera.org/learn/methods-for-quantitative-research-in-psychology?specialization=psychological-research (безкоштовно за умови написання мотиваційного листа)	Тема 7. Психологічне вимірювання і експеримент. Плани психологічних експериментувань.
2.	Платформа UDEMY (безкоштовно за умови реєстрації через службу УКД) https://ua.udemy.com/course/5-amazing-psychology-experiments/	Тема 4. Експеримент та наукова проблема.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При вивченні дисципліни застосовується комплекс методів для організації навчання студентів з метою розвитку їх логічного та абстрактного мислення, творчих здібностей, підвищення мотивації до навчання та формування особистості майбутнього фахівця.

Програмний результат навчання	Метод навчання	Метод оцінювання
ПРН1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.	бесіда бесіда-діалог аналітичний	усний контроль програмований контроль
ПРН5. Обирати та застосовувати валідний і	бесіда; бесіда-діалог; аналітичний;	самооцінювання

надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.	комп'ютерні і мультимедійні методи індуктивний; бесіда мозковий штурм	
ПРН7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.	комп'ютерні і мультимедійні методи індуктивний; аналітичний; дослідницький	письмовий контроль
ПРН8. Презентувати результати власних досліджень усно/письмово для фахівців і нефахівців.	порівняльний; аналітичний	самооцінювання
ПРН1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.	синтетичний	поточний контроль
ПРН5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.	репродуктивний; проблемно-пошуковий	поточний контроль
ПРН7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.	аналітичний репродуктивний	самооцінювання
ПРН8. Презентувати результати власних досліджень усно/письмово для фахівців і	аналітичний дискусія	поточний контроль

нефахівців.		
-------------	--	--

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Вид	Зміст	% від загальної оцінки	Бал	
			min	max
Поточні контрольні заходи	всього	60	35	60
Підсумкові контрольні заходи	екзамен	40	25	40
Всього:	-	100	60	100

Процедура проведення контрольних заходів, а саме поточного контролю знань протягом семестру та підсумкового семестрового контролю, регулюється «Положенням про систему поточного та підсумкового контролю оцінювання знань та визначення рейтингу студентів».

Фіксація **поточного** контролю здійснюється в “Електронному журналі обліку успішності академічної групи” на підставі чотирибальної шкали – “2”; “3”; “4”; “5”. У разі відсутності студента на занятті виставляється “н”. За результатами поточного контролю у Журналі, автоматично визначається підсумкова оцінка, здійснюється підрахунок пропущених занять.

Критерії оцінювання:

«незадовільно»	володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів, об’єктів, що позначаються окремими словами чи реченнями; володіє матеріалом на елементарному рівні засвоєння, викладає його уривчастими реченнями, виявляє здатність висловити думку на елементарному рівні; володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять не значну частину навчального матеріалу;
-----------------------	---

<p>«задовільно»</p>	<p>володіє матеріалом на початковому рівні, значну частину матеріалу відтворює на репродуктивному рівні; володіє матеріалом на рівні, вищому за початковий, здатний за допомогою викладача логічно відтворити значну його частину; може відтворити значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, порівнювати та робити висновки, виправляти допущені помилки;</p>
<p>«добре»</p>	<p>здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій, частково контролювати власні навчальні дії, наводити окремі власні приклади на підтвердження певних тверджень: вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність, виправляти помилки і добирати аргументи на підтвердження певних думок під керівництвом викладача; вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, та вміє застосовувати його на практиці; вільно розв'язує задачі в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;</p>
<p>«відмінно»</p>	<p>виявляє початкові творчі здібності, самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх відповідно до цілей, поставлених викладачем; вільно висловлює власні думки і відчуття, визначає програму особистої пізнавальної діяльності, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них; без допомоги викладача знаходить джерела інформації і використовує одержані відомості відповідно до мети та завдань власної пізнавальної діяльності; використовує набуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях; виявляє особливі творчі здібності, самостійно розвиває власні обдарування і нахили, вміє самостійно здобувати знання.</p>

Усі пропущені заняття, а також негативні оцінки студенти зобов'язані відпрацювати впродовж трьох наступних тижнів. У випадку недотримання цієї норми, замість “н” в журналі буде виставлено “0” (нуль балів), без права перездачі. Відпрацьоване лекційне заняття в електронному журналі позначається літерою «в». До підсумкового контролю допускаються студенти які за результатами поточного контролю отримали не менше 35 балів. Усі студенти, що отримали 34 балів і менше, не допускаються до складання підсумкового контролю і на підставі укладання додаткового договору, здійснюють повторне вивчення дисципліни впродовж наступного навчального

семестру. За результатами підсумкового контролю (залік) студент може отримати 40 балів. Студенти, які під час підсумкового контролю отримали 24 бали і менше, вважаються такими, що не здали залік і повинні йти на перездачу.

Загальна семестрова оцінка з дисципліни, яка виставляється в екзаменаційних відомостях оцінюється в балах (згідно зі **Шкалою оцінювання знань за ЄКТС**) і є сумою балів отриманих під час поточного та підсумкового контролю.

Шкала оцінювання знань за ЄКТС:

Оцінка за національною шкалою	Рівень досягнень, %	Шкала ECTS
Національна диференційована шкала		
Відмінно	90 – 100	A
Добре	83 – 89	B
	75 – 82	C
Задовільно	67 – 74	D
	60 – 66	E
Незадовільно	35 – 59	FX
	0 – 34	F
Національна недиференційована шкала		
Зараховано	60 – 100	-
Не зараховано	0 – 59	-

Студенти, які не з'явилися на залік без поважних причин, вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Важинський С.Е., Щербак Методика та організація наукових досліджень: навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.

2. Галян О. І., Галян І. М. Експериментальна психологія: навч. посібн. Київ: Академвидав, 2012. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/439914.pdf
3. Горбунова В.В. Експериментальна психологія в схемах і таблицях: Навчальний посібник. Київ: «ВД «Професіонал», 2017. URL: https://www.studmed.ru/gorbunova-vv-eksperimentalna-psihologiya-v-shemah-tablicy-ah-kreditno-modulna-sistema-organizaciyi-navchalnogo-procesu_cfabd033359.html
4. Максименко С., Носенко Е. Експериментальна психологія. Київ : Центр навчальної літератури, 2020. 360 с.

Додаткова література

5. Гірняк Г. С. Методичні рекомендації з вивчення дисципліни «Експериментальна психологія» для студентів спеціальності 053 «Психологія». Тернопіль: ВПЦ Економічна думка, 2018. 60 с.
6. Експериментальна психологія: курс лекцій /уклад. О.В.Романенко. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2017. 146 с.
7. Климчук В. О. Математичні методи у психології. Навчальний посібник для студентів психологічних спеціальностей. Київ: Освіта України, 2009. С. 79-80, 85-88.
8. Коpecь Л. Класичні експерименти в психології. Київ: Києво-Могилянська академія, 2010. 234 с.

Електронні ресурси

9. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
10. Психологічна бібліотека Київського Фонду сприяння розвитку психічної культури. URL: <http://psylib.kiev.ua/>
11. American Psychologist. Journal of American Psychological Association. URL: <https://www.apa.org/pubs/journals/amp/>